

ОПРЕДЕЛИТЕЛНИЯТ ЧЛЕН В ГРЪЦКИ И НЕГОВИТЕ ФУНКЦИОНАЛНИ ЕКВИВАЛЕНТИ В БЪЛГАРСКИ ЕЗИК (ВЪРХУ МАТЕРИАЛ ОТ ПРЕВОДЕН КОРПУС)

Десислава Йорданова-Петрова

1. Увод

Проучването на гръцкия определителен член (ОЧ) и неговите функционални еквиваленти в българския език представлява логичен и необходим етап от едно по-мощно съпоставително изследване на членните системи в двата езика (въпреки резервите към подобно определение), провеждано от авторката на настоящата статия. В резултат от извършения анализ на функционирането на ОЧ в български и гръцки език на системно равнище (Йорданова 2001, Йорданова 2002), бяха открити определени закономерности и се предложиха някои хипотези по отношение употребата и функционирането на ОЧ в двата езика. Основният извод, налагащ се от само себе си, бе, че употребата на ОЧ в гръцки е много по-широко застъпена, като той се появява съвсем закономерно в редица случаи, при които в български се употребява – или задължително или най-малкото се предпочита – нулев член. Това теоретично предположение обаче следваше да бъде проверено и съответно потвърдено или отхвърлено като несъстоятелно и чрез анализ на функционирането на ОЧ в речта, а именно чрез анализ на употребата му с привличане на материал от преводен корпус и анализ на грешки (последният предстои да бъде извършен в близко бъдеще).

В настоящата статия са представени резултатите от първия тип анализ, а именно анализа на употребата на гръцкия ОЧ чрез установяване и подробно представяне на функционалните му еквиваленти в български, върху материал от преводен корпус.

2. Цел на изследването

И така, целта на настоящото изследване е именно да се установят и представят подробно функционалните еквиваленти на гръцкия ОЧ в български върху материал от преводен корпус.

3. Обем на използвания преводен корпус.

С цел евентуалните изводи да бъдат достатъчно представителни, бяха избрани десет произведения на различни гръцки автори, преведени на български език от различни преводачи (макар и целта авторите и преводачите да не се повтарят да не бе постигната напълно по обясними причини). По отношение размера на преводния корпус – той е сравнително не много голям, поради високата фреквентност на разглежданата езикова единица, а именно – състои се от десет равни по обем части (10 000 знака всяка) от гръцките художествени произведения, преведени на български.

4. Обект на изследването.

Обект на изследването, както бе посочено, е гръцкият ОЧ и неговите функционални еквиваленти в български, които са представени подробно.

5. Резултати от изследването

С цел по-прегледното представяне на резултатите от изследването, те са обобщени в абсолютни стойности и проценти в две таблици, оформени като приложения № 1 и № 2 в края на настоящата статия.

В таблицата на приложение № 1 са показани функционалните еквиваленти на гръцкия ОЧ в български, а именно: българският ОЧ, нулевият член (НуЧ), неопределителната лексема „един” и показателните местоимения „този, онзи, това, толкова”. За да установим кой е доминантният функционален еквивалент на гръцкия ОЧ, съставихме ветрило на функционалните еквиваленти, от което се вижда, че ОЧ има един и то достатъчно категорично изразен доминантен еквивалент, а именно българският ОЧ, с представителния процент от 63,45%.

Гръцки ОЧ	Български ОЧ	– 63,45%
	Нулев член	– 35,53%
	Неопределителната лексема „един”	– 0,29%
	Показ. мест. „този, онзи, това, толкова”	– 0,26%
	Пропуснатата дума, израз, изречение	– 0,44%

Както става ясно – основното средство за превод на гръцкия ОЧ се явява българският ОЧ. Трябва да споменем обаче и факта, че, както

се вижда от ветрилото на функционалните еквиваленти, съвсем не малък процент (35,53%) се пада и на НуЧ, т. е. малко повече от една трета от употребите на гръцкия ОЧ се предават на български с НуЧ. (Подробно са представени отделните случаи, при които като съответствие на гръцкия ОЧ в български е използван НуЧ в таблицата на Приложение № 2.). Този факт сам по себе си, както и сведенията от таблицата, там, където е показано съотношението между броя на формите ОЧ в двата езика, потвърждават горепосоченото предположение, а именно, много по-широката употреба на ОЧ в гръцки в сравнение с български. Впоследствие ще представим подробно резултатите от изследването, за да добием по-ясна представа за това, в кои случаи на употреба на гръцкия ОЧ се предпочитат различните му функционални еквиваленти в български.

Също така, трябва да споменем и факта, че в българските преводи бяха регистрирани не много голямо количество форми на ОЧ, липсващи в гръцки, които обикновено се появяват при добавянето на членувани съществителни в превода, напр.: *Ο ήλιος πέφτει κατακόρυφα απάνω από το κοσμοξάκουσμένο Παλάτι της Κνωσού...* – Слънцето пада отвесно върху прочутия из целия свят дворец в Кносос... (НК 2: 9), но тук няма да се спираме подробно на този въпрос, тъй като той излиза извън рамките на настоящото изследване.

6. Функционални еквиваленти на гръцкия определителен член в български:

6.1. ОЧ в гръцки – ОЧ в български.

Както вече бе посочено, ОЧ в български е доминантният функционален еквивалент на гръцкия ОЧ. Почти две трети (63,45%) от формите на ОЧ в гръцки се предават на български също с ОЧ, като това се наблюдава в случаите, в които ОЧ е употребен с основната си функция идентификация на имената, намираща израз в опозицията индивидуализация/генерализация, свързани с изразяването на различните типове определеност (определеност, обусловена от контекста, определеност, обусловена от извънезикова ситуация), които, естествено, са общи за двата езика. Поради този факт те не създават затруднения и няма да се разпростираме подробно върху тях. Ще посочим само някои примери, при които се реализират отделните значения на ОЧ. Напр.: употреба на ОЧ, изразяващ *анафоричност*: *Τα τελευταία χρόνια είχε αφήσει τα μαγαζιά στο έλεος των υπαλλήλων του.* – През последните години беше оставил

магазините на милостта на служителите си. – станало е дума за магазините в предходните изречения (ФТ: 18), *катафоричност*: Σηκώθηκα, σίμωσα το κανάτι που' στεκε ορθό δεξιά απ' το κεφάλι του νεκρού,... – Станах, приближих се до шишето, което стоеше от дясната страна на главата на мъртвия,... (ЯМ: 14), *ситуационност*: Όταν έμαθαν οι γονείς της τα χαμπάρια, κατέφθασαν απ' το χωριό μ' ένα τσεκούρι... – Когато получили родителите ѝ хабера, довтасали от селото с една брадва... – в предходното изречение е посочен „хабера“ – „момичето забременяло“, макар че думата „хабер“ е използвана за първи път (КТ: 38), *деиктичност*: ...να το σημάδι. – ...ето, това е знакът. (НК 1: 17), *уникалност*: ...είχε σκεπάσει τα μάτια του ο Θεός, τον ήλιο, το φεγγάρι, κι αλοκοιμήθηκε. – ...закрил бе очите си Бог – слънцето, луната, – и бе заспал. (НК 1: 13), *генеричност*: Άλλοτε ο κόσμος ήταν πιο ανοιχτοχέρης νομίζω. – Струва ми се, че някога хората бяха с пошироки пръсти. (ТВ: 14), *квантификация*: Και τα παιδιά του Γυμνασίου δεν άφηναν ευκαιρία χωρίς να πεταχτούν τουλάχιστον ως τα Οβρείκα Μνήματα... – И децата от гимназията не изпускаха удобен случай да отскочат поне до Еврейските гробища... (ГКс: 16).

6.2. ОЧ в гръцки – НуЧ в български

Както вече бе споменато НуЧ се явява вторият функционален еквивалент на гръцкия ОЧ, използван в 35,53% от случаите на употреба на ОЧ, т.е. повече от една трета от всички форми на ОЧ в гръцки се предават с НуЧ на български. На това явление ще обърнем особено внимание, тъй като то илюстрира един от най-често срещаните проблеми в областта на употребата на ОЧ, които затрудняват и изучаващите гръцки език българи в усвояването на функциите и употребата на ОЧ в гръцки (между другото тези именно затруднения насочиха вниманието ни към задълбоченото проучване на проблема).

И така, нека проследим в кои именно случаи НуЧ в български се използва като еквивалент на гръцкия ОЧ:

А) При собствените имена, които, както е известно от граматиките в гръцки почти винаги се употребяват с ОЧ, за разлика от български. На тях се падат 28,91% от преведените с НуЧ. Напр.: ... στις πεντέμισι θα κατεβούμε με τη Νικόλ στο αεροδρόμιο. – ...в пет и половина ще ходим с_Никол до летището. (ТВ: 13). Тези случаи не представляват особен интерес, тъй като са почти еднозначно решени, следва да отбележим само и факта, че освен чисто собствените имена като такива сме разглеждали фрази от типа на „ο θεός Κώστας“ – „чичо Костас“, както и названия на улици, булеварди и т.н. Напр.: Και ο θεός Κώστας περπατάει τώρα στα ογδόντα. – А чичо_Костас сега кара осемдесетата. (ТВ:

11). Ο Αντώνης είχε άλλοτε δικό του σπίτι, στη λεωφόρο Αλεξάνδρας,... – Андонис навремето имал собствена къща на булевард „Александрас“,... (КТ: 38).

Б) При показателните местоимения «αυτός, εκείνος, τούτος» – „този, онзи“, за които също гръцките грамматики ни осведомяват, че се използват винаги членувани, за разлика от българския език. При тях процентът е по-малък – 8,72% от преведените с НуЧ. Напр.: Η σκέψη αυτή μπήκε ακάλεστη στο μυαλό μου. – Тази мисъл се прокрадна неканена в главата ми. (ФТ: 13). Μα τη στιγμή εκείνη φωνές δυνατές ακούστηκαν. – Но в този миг се разнесоха силни викове.

(ΗΚ 2: 15). Το μάθημα τούτο το αγάπαγα γιατί ήταν σωστό ξεκούρασμα. – Обичах този предмет, защото беше истинска отмора за мене. (ЯМ: 9).

В) При названията на различни части на тялото, които също обикновено са членувани на гръцки, при това често придружавани от кратките форми на притежателните местоимения, което засилва необходимостта от употреба на ОЧ, за разлика от български. Техният процент също не е голям – 7,15% от преведените с НуЧ. Напр.: Σήκωσε αυτή τα μάτια, τι να δει... – Вдигнала тя очи и какво да види. (КА: 15). Της ήταν αδύνατο, να βάλει κάτι στο στόμα της. – Невъзможно ѝ бе да сложи нещо в уста. (ΤΓ: 15).

Г) При роднинските названия, за които са в сила правилата на предходната категория – в гръцки се употребяват предимно членувани, за разлика от български. Малко по-голям процент от предходната категория – 10,62%. Напр.: Κι ύστερα ο πατέρας έψαξε για τα τσιγάρα του. – А след това баща ми затърси цигарите си. (ДС: 16).

Д) При изрази за време (т.нар. темпорален Винителен падеж), също в гръцки членувани, за разлика от български. Тук включваме часове, дни на седмицата, месеци (макар че последните две се възприемат и като собствени имена в гръцки), години, части на денонощието и др. съвсем малък процент – 1,47% от преведените с НуЧ. Напр.: Το λεωφορείο της άγονης γραμμής θα' φευγε για τα Γιάννενα στις οχτώ. – Сиромашкият автобус щеше да потегли за Янина в осем. (ΤΓ: 17). Διάβασα την Κυριακή ένα άρθρο πάνω σ' αυτό. – В неделя четох една статия на тази тема. (ΤΒ: 15). Την τελευταία μέρα του Απρίλη πέθανε ο πατέρας μου. – В последния ден на април умря баща ми. (ЯМ: 9). Το καλοκαίρι του 1918 ταξιδεύαμε, ολόκληρη η οικογένεια... – През пролетта на 1918 година пътувахме цялото семейство... (ДС: 13). Έφτασε πια το απόγιομα. – Наближило привечер. (КА: 15).

Ε) При други местоимения и прилагателни, които също изискват употреба предимно на ОЧ в гръцки, а в български на НуЧ. Това са местоименията «ο εαυτός μου, ο κάθε, ο καθένας, ο ένας τον άλλον, ο τάδε» (себе си, всеки, всеки един, един друг, еди-кой си), както и прилагателното «όλος» (цял, всички). Техният процент също не е голям – 3,36% от преведените с НуЧ. Напр.: 'Επίασε να κακίζει τον εαυτό της. – Започна да се самовини. (ΤΓ: 11). ...ένας από την κάθε φυλή του Ισραήλ. – ...по един от всяко племе на Израил. (ΗΚ 1: 18). Πάντως ξέρω κάποιον που μπορεί να πει αμέσως τι ζώδιο είναι ο καθένας,... – Във всеки случай знам един човек, който веднага може да познае каква зодия е всеки... (ΤΒ: 17). ...τους έβλεπα τόσο σπάνια να κάθονται οι δυο τους, έτσι σιμά ο ένας στον άλλον και να μιλάνε. – ...толкова рядко виждах двамата да седят така, един до друг, и да разговарят. (ΔΣ: 13). Σήμερα θα σου γίνει αυτό, θα συναντήσεις τον τάδε,... – Днес ще ти се случи това, ще срещнеш еди-кого си,... (ΤΒ: 18). Όλοι οι μεγάλοι νοσταλγούν τον παράδεισο της παιδικής τους ηλικίας. – Всички възрастни тъгуват по рая на детството. (ΚΤ: 40).

Ж) При изрази за уподобяване с частицата «σαν» (като). Тези случаи, въпреки че са малко на брой (съставляват само 0,52% от преведените с НуЧ), са много интересни, тъй като подобна зависимост не бе открита при съпоставката в употребата на ОЧ в двата разглеждани езика на системно равнище. Оказа се, че изразите за уподобяване в гръцки се използват редовно с ОЧ, а в български с НуЧ. Напр.: ...με την φωτιά της νιότης στα μάτια να σιγοσβήνει σαν το κερί στις ατέλειωτες νύχτες του χειμώνα... – ...с младежки жар в очите, бавно гаснещ като свещ в безкрайните зимни нощи... (ΤΓ: 13). Εκείνες οι παιδιάστικες μπουκλίτσες έρέλαμπαν σαν το χρυσάφι στον ήλιο... – Тези детски къдри...блестящи като злато на слънце... (ΔΣ: 9).

З) При фразеологични изрази. Те също не съставляват голям процент – 3,36% от преведените с НуЧ, но и тук бяха регистрирани интересни случаи, при които на гръцкия израз с ОЧ съответства такъв с НуЧ. Напр.: Είχαν έρθει πια στα χέρια. – Счепкаха се. (ΗΚ 2: 16). Όλα αυτά ξεκαρδισμένη στα γέλια. – Казва всичко това като се превива от смях. (ΤΒ: 16). Τα περίσια λόγια είναι φτώχεια! – Без много приказки! (ΚΑ: 13). 'Ηταν φορές, που της ερχότανε να βάλει τα κλάματα. – Често пъти ѝ идваше да заплаче. (ΤΓ: 9). Τα φάγαμε στο πι και φι... – Изядохме ги за нула време... (ΚΤ: 36). ...ενώ αυτή κοντεύει να μείνει στο ράφι. – ...пък тя е на път да си остане стара мома. (ΚΤ: 39). Μάταια οι συγγενείς του προσπαθούσαν με τη λογική να τον επαναφέρουν στα συγκαλά του. – Напразно роднините му се опитваха да го вразумят. (ΦΤ: 17).

И) При субстантивизиране на думи, изрази или цели изречения. Както бе посочено при анализа на системно равнище на употребата на ОЧ в двата езика, това е една от характерните за гръцкия език функции на ОЧ, която на български се предава винаги с НуЧ. И тук процентът на тези случаи не е голям – 0,73% от преведените с НуЧ, но ще посочим някои характерни примери: Νόμιζα ότι το να είσαι ωραίος είναι το παν. – Мислех, че да си красив е всичко. (ТВ: 15). Η μαμά, με το να έχει τόσο καλή καρδιάρκαи με το να έχει τον προκομμένο τον αδερφό μουρδεν είχε βάλει ούτε μια πεντάρα στην άκρη... – Мама, понеже имаше толкова добро сърце...и понеже имаше и непрокопсания ми брат...не беше скътала настрана...нито петаче. (КТ: 36).

Й) Други случаи. Тази категория е най-многобройната – съставлява 35,12% от преведените с НуЧ, като тук са включени случаите, които не се вписват в горните категории. От друга страна те представляват голям интерес, защото ако досегашните случаи малко или много бяха очаквани, закономерни и на места със задължителен характер, като се имат предвид наблюденията при анализа на системно равнище върху употребата на ОЧ в двата езика, то случаите от настоящата категория са непредвидени, произтичащи от живото функциониране в речта на гръцкия ОЧ, затова ще им обърнем специално внимание.

Ще се опитаме да обобщим някои закономерности, доколкото те, разбира се, съществуват, при предаването на гръцкия ОЧ с НуЧ на български.

Един от често срещаните случаи е при съчетания от две членувани съществителни, когато на единия ОЧ в гръцки съответства НуЧ в български, придружено с трансформация на съществителното в прилагателно. Напр.: Τα κορίτσια του χωριού, ζούσαν μόνο με το όραμα της προσμονής. – Селските момичета живееха с мисълта, че трябва да чакат. (ТГ: 14). ...λες κι έκανε αυτός τη στερνή προσπάθεια να σπάσει τα δεσμά της σκλαβιάς. – ...сякаш самият той правеше последни усилия да строши робските вериги. (ДС: 14).

Също често се среща употребата на НуЧ в българския превод на мястото на гръцкия ОЧ при фрази, съставени от съществително и глагол, които се превеждат на български само с глагол, напр.: Σκεπτόμουν ότι αυτές δεν είχαν δει ούτε στο όνειρό τους τον τρόπο που μεγάλωσα εγώ. – Мислех си, че те не са и сънували начина, по който аз съм отраснала. (ТВ: 13).

Внимание заслужават и случаите, в които гръцкият ОЧ се съдържа в изрази с абстрактни съществителни, които на български почти задължи-

телно се превеждат с НуЧ. Напр.: 'Εσπερνε τον τρόπο όπου ξεμπούκαρε. – Където се появеше, сееше ужас. (КА: 10). Ξανθιά στα νιάτα της φυσικά. – Естествено – руса на младини. (ТВ: 11). Αχνιζε από το θυμό και από την τρεχάλα. – Пара се вдигаше от него – от гняв и от тичане. (НК 1: 15).

Подобни на случаите с превода на названията на частите на тялото са и тези, съдържащи членувани на гръцки думи като «βλέμμα, φωνή, βήμα» (поглед, глас, крачка), които на български се превеждат отново с НуЧ, напр.: Ξαναγυρίζοντας το βλέμμα μου στη φαλάκρα του σκέφτηκα:... – Спрях поглед на плешивостта му и си рекох:... (ФТ: 11). Πήρα ένα μικρό, λιθόστρωτο δρόμο και τάχυνα το βήμα μου... – Тръгнах по малка калдърмена уличка и ускорих крачка... (ФТ: 9). Όσοι μιλούσαν, χαμηλώνουν τη φωνή... – Тези, които говорят, снишават глас,... (НК 2: 10).

Друг характерен случай – различни предложни обстоятелствени пояснения за време, за място и др., които на гръцки са предимно членувани, а на български е използвано наречие или НуЧ, напр.: Θα σωριαζόμουν στη μέση του δρόμου και θα γινόμουν ρεζίλι. – Щях да се свлека насред улицата и да стана за резил. (ТВ: 21). Είχα την εντύπωση πως μουρμούριζα, μα στην πραγματικότητα τα λόγια χτυπούσαν στα τοιχώματα της κεφαλής μου. – Имах усещането, че мърморя, но в действителност думите се блъскаха в главата ми. (ФТ: 13). Στην αρχή και μένα με τρόμαζε,... – Отначало той плашеше и мен. (ТВ: 20).

Накрая ще посочим някои интересни случаи, които не се вписват в никоя от изброените подкатегории, но са характерни за гръцкия език, където се появяват винаги с ОЧ, докато в български предимно с НуЧ. Напр.: Ήταν φυσικό να σκεφτώ το γάμο. – Естествено беше да помисля за брак. (КТ: 37). Τα γύρω βουνά, ντύθηκαν στα μαύρα. – Планините наоколо надянаха черни одежди,... (ΤΓ: 10). Όχι, δεν είχα ποτέ κλίση για τις γυναίκες. – Не, никога не съм имала слабост към жени. (ТВ: 17). ...αντέχεις στην πείνα, στη δίψα, στο κρύο,... – ...издържах на глад, на жажда, на студ,... (НК 1: 18). Μου λέει, οι εννιά στις δέκα γυναίκες έχουν φίλο – και στην ηλικία μας. – Тя ми казва: „Девет от всеки десет жени имат приятел, дори на нашата възраст.” (ТВ: 16).

6.3. ОЧ в гръцки – неопределителната лексема „един” в български

Тези случаи (както и останалите две категории) съставляват незначителен процент – само 0,28% от всички форми на гръцкия ОЧ се предават на български с неопределителната лексема „един”. Този факт ни позволява да отдадем употребата ѝ на личните предпочитания на преводача, като в някои случаи трябва да посочим, че може би изборът

й не е най-удачният, или поне не напълно оправдан. Напр.: Στάθηκα μπροστά στο τραπέζι τους, ψάχνοντας με τη ματιά μου να βρω τον καφετζή να παραγγείλω. – Заставах до една маса, търсейки с очи кафеджията, за да поръчам. (ФТ: 10). В други случаи употребата на „един” е съвсем уместна, напр.: Στο υψηλό παράθυρο στεκόταν τώρα όρθια,ρή βασιλόπουλα... – Високо горе на един прозорец бе застанала права...царската дъщеря... (НК 2: 18). Бяха регистрирани и два случая, при които за съответствие на гръцкия ОЧ е избрана лексемата „един”, употребена с генерично значение, напр.: Που να πειθαρχήσει πια ο δάσκαλος όλο τούτο το ξεσηκωμένο ασκέρι! – Как можеше един учител да укроти целия този разбунен аскер! (ЯМ: 10).

6.4. ОЧ в гръцки – показателните местоимения „този, онзи, това, толкова” в български

Съставляват почти същия незначителен процент, както предходната категория – 0,26%, като почти всички са регистрирани в една и съща книга, така че най-вероятно употребата им се дължи на избора на преводача, затова само ще приведем някои примери: ...έχουμε τέσσερα παιδιά, που δεν μας έφταιξαν τίποτα να τα κουβαλήσουμε στον κόσμο για να τα ρίξουμε στη δυστυχία. – ...имаме четири деца, които не са ни виновни, че сме ги докарали на този свят, за да ги захвърлим в нищета. (ДС: 17). Η μικρή που άφηνε, πρόωρα, τον ξέγνοιαστο παιδιάστικο κόσμο τηςρήμουν εγώ η ίδια. – Това момиченце, което преждевременно напускаше своя безгрижен детски свят...бях самата аз. (ДС: 10). Ητανόκαι το μελαψό δέρμα της το αλαλό και το διάφανο... – ...матовата ѝ кожа беше толкова нежна и прозрачна...(ДС: 15).

6.5. ОЧ в гръцки – пропуснати думи, изрази или цели изречения. Накрая ще споменем и тази категория, представляваща подобно на предходните незначителен процент – 0,44%, и дължаща се на различни причини. Напр.: ...τα όσα υπέφερα όσο ζούσε ο Αντώνης με τις αρρώστιες του κι αργότερα με τις θρησκοληψίες του... – ...или какво изстрадах, додето беше жив Андонис, с болестите му... (КТ: 39) (пропусната дума). Τον τελευταίο καιρό – λίγο πριν το χωρισμό – είχε κοπεί τελείως η όρεξη της Πολυξένης. – Малко преди раздялата апетитът на Поликсена бе секнал напълно. (ТГ: 15) (пропуснат израз). Άξαφνα θυμήθηκα πως το μεσημέρι είχε περάσει από ώρα πολλή και μονομιάς μ' έπιασε πείνα διαολεμένη. – в превода липсва цялото изречение (ЯМ: 14). (пропуснато изречение).

7. Заключение

И така, в заключение бихме могли да обобщим, че в резултат от проведеното изследване бяха установени функционалните еквиваленти на гръцкия ОЧ в български, а именно: доминантният функционален

еквивалент на гръцкия ОЧ се явява българският ОЧ със значителния процент от 63,45%, следва НуЧ със също достоен за отбелязване процент – 35,53% (най-интересните случаи), останалите еквиваленти съставляват незначителен процент, като употребата им се отдава най-вече на личните предпочитания на преводача, това по-конкретно са неопределителната лексема „един” – 0,29%, показателните местоимения „този, онзи, това, толкова” – 0,26%, и пропуснатите в превода думи, изрази или цели изречения – 0,44%. Действително превъзходството на ОЧ като функционален еквивалент е безспорно. Фактът обаче, че малко повече от една трета от всички форми на гръцкия ОЧ са предадени на български с НуЧ, потвърждава изказаното от авторката на друго място предположение за това, че в гръцки език ОЧ се използва много по-широко отколкото в български, като това се дължи може би на обстоятелството, че в гръцки е необходимо по-експлицитното в сравнение с български изразяване на определеността, намиращо израз в употребата на формални показатели. И накрая, би следвало тези изводи да бъдат проверени и евентуално подкрепени от изследване в обратна посока, т.е. да се установят функционалните еквиваленти на българския ОЧ в гръцки, отново върху материал от преводен корпус.

БИБЛИОГРАФИЯ

Проблеми на новогръцкия синтаксис, 1998: Θέματα νεοελληνικής σύνταξης, Δ. Θεοφανοπούλου-Κοντού, Γ. Κατσιμάλη, Α. Μόζερ, Β. Νικηφορίδου, Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου., Αθήνα, 1998, с. 11–29.

Клерис-Бабиньотис, 2003: Χρ. Κλαίρης – Γ. Μπαμπινιώτης, σε συνεργασία με τους: Α. Μόζερ, Α. Μπακάκου-Ορφανού, Στ. Σκοπετέα. Γραμματική της Νέας Ελληνικής, δομολειτουργική-επικοινωνιακή. ᾱ. θ. Τα ονοματικά στοιχεία (άρθρα, αντωνυμίες, επίθετα), Αθήνα, 2003, с. 27–41 с., с. 73–8.

Mackridge, 2000: Peter Mackridge, David Holton, Ειρήνη Φιλιππάκη-Warburton. Γραμματική της ελληνικής γλώσσας, Αθήνα, 2000, с. 273–281 с.

Данчев, 2001: А. Данчев. Съпоставително езикознание. С., 2001.

Куфнерова, 1980: Зл. Куфнерова. За категорията ‘определеност’ в българския и чешкия език, Съпоставително езикознание, V, 1980, 4, с. 16–23.

Йорданова, 2002: Д. Йорданова. Το οριστικό άρθρο στην ελληνική και στη βουλγαρική γλώσσα. Προβλήματα θεωρίας και πρακτικής (συνέχεια). Εισήγηση στο Β' Διεθνές Συνέδριο „Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης”, Αθήνα, 2002.

Йорданова, 2001: Д. Йорданова. Определителният член в български и гръцки. Проблеми на теорията и практиката. Доклад, изнесен на Първия конгрес на неоелинистите от балканските страни. София, 2001.

ΕΚΣЦΕΡΠΙΡΑΝΙ ΙΖΤΟΧΝΙЦΙ

1. ΓΚс: Γρηγόριος Ξενόπουλος, Πλούσιοι και Φτωχοί, Εκδ. „Μπίρης”, Αθήνα, 1959 – Григориос Ксенопулос, Богати и бедни. С., 1985, прев. Надежда Мирянова.

2. ΦΓ: Τάσος Γκάγκας, Χαϊμ, Εκδ. „Δωδώνη”, Αθήνα-Γιάννινα, 1991 – Тасос Гагас, Хаим. С., 1996, прев. Николай Костов.

3. НΚ 1: Νίκος Καζαντζάκης, Ο Τελευταίος Πειρασμός, Εκδ. Ε. Καζαντζάκη, Αθήνα, 1984 – Никос Казандзакис, Последното изкушение. С., 1989, прев. Георги Κυфов.

4. НΚ 2: Νίκος Καζαντζάκης, Στα Παλάτια της Κνωσού, Εκδ. Ε. Καζαντζάκη, Αθήνα, 1981 – Никос Казандзакис, В дворците на Кносос. С., 1990, прев. Георги Κυфов.

5. ΚΦ: Κώστας Ταχτσής, Το Τρίτο Στεφάνι, Εκδ. „Ερμής”, Αθήνα, 1981 – Костас Тахцис, Третото венчило. С., 1999, прев. Драгомира Вълчева.

6. ΔС: Διδώ Σωτηρίου, Οι Νεκροί Περιμένουν, Εκδ. „Κέδρος”, 36-η έκδοση, Αθήνα, 1988 – Дидо Сотирiu, Мъртвите чакат. Пловдив, 1982, прев. Георги Κυфов.

7. ЦГ: Φαίδων Θεοφίλου, Ο Θεός στο Καφενείο, Εκδ. ψΑλεξάνδρειαΗ, Αθήνα, 1995 – Федон Теофилу, Бог в кафетерията. С., 1999, прев. Надежда Мирянова.

8. ТВ: Θανάσης Βαλτινός, Μπλε βαθύ σχεδόν μαύρο, Εκδ. „Άγρα”, Αθήνα, 1992 – Танасис Βαλτιнос, Тъмносиньо, почти черно. С., 2002, прев. Здравка Михайлова.

9. ЯМ: Γιάννης Μαγκλής, Τα Αδέρφια μου οι Άνθρωποι, Εκδ. «Alvin Redman (Hellas)Η, 3-τη έκδοση, Αθήνα, 1966 – Янис Манглис, Братята ми хората. Варна, 1977, прев. Милко Цонев.

10. ΚΒ: Κώστας Ασημακόπουλος, Ο Βασιλιάς και το Άγαλμα, Βιβλιπωλείον της „Εστίας”, Αθήνα – Κостас Асимакопулос, Корсарят и статуята. Варна, 1979, прев. Милко Цонев.

ТАБЛИЦА С ФУНКЦИОНАЛНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ГРЪЦКИЯ
ОПРЕДЕЛИТЕЛЕН ЧЛЕН (ОЧ) В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Заглавие	Гръцки ОЧ – в цифри	ОЧ на българ- ския превод – в цифри	Преведени с ОЧ –		Преведени с чужд член –		Преведени с „един“ –		Преведени с „този, оная, това, толкова“ –		Пропуснати в превода (думи, изрази, цели изречения)		ОЧ – само в българ- ския превод Ерой
			Ерой	Процент	Ерой	Процент	Ерой	Процент	Ерой	Процент	Ерой	Процент	Ерой
1. Богатли- барни	230	131	120	52,17 %	109	47,39 %	1	0,43 %	-	-	-	-	11
2. Хали	314	220	191	60,82 %	121	38,53 %	-	-	-	-	2	0,63 %	29
3. Постерно то	268	213	198	73,60 %	71	26,39 %	-	-	-	-	-	-	15
4. В дворците на Кносос	299	236	217	72,57 %	80	26,75 %	2	0,66 %	-	-	-	-	19
5. Третото пещило	263	163	146	55,51 %	116	44,10 %	-	-	-	-	1	0,38 %	17
6. Мъртвите чалят	280	181	171	61,07 %	102	36,42 %	1	0,35 %	6	2,14 %	-	-	10
7. Бог в ка- фестерията	243	168	156	64,19 %	82	33,74 %	2	0,82 %	1	0,41 %	2	0,82 %	13
8. Тямо синьо попи- че	190	126	111	58,42 %	78	41,06 %	-	-	-	-	1	0,52 %	16
9. Братста ми хората	285	204	187	65,61 %	95	33,33 %	2	0,70 %	-	-	1	0,35 %	17
10. Корсаряги стапуята	303	243	201	66,33 %	97	32,01 %	-	-	-	-	5	1,65 %	42
ОБЩО:	2676	1886	1688	63,45 %	951	35,53 %	8	0,29 %	7	0,26 %	12	0,44 %	189

Ветрило на функционалните еквиваленти:

- Гръцки ОЧ
 - Български ОЧ
 - Нулев член
 - Неопределителната лексема „елин“
 - Показ. мест. „този, оная, това, толкова“
 - Пропуснатата дума, израз, изречение
- 63,45%
- 35,53%
- 0,29%
- 0,26%
- 0,44%

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

ТАБЛИЦА СЪС СЛУЧАИТЕ, ПРИ КОИТО В БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД
НА ГРЪЦКИЯ ОЧ СЪОТВЕТСТВА НУЛЕВ ЧЛЕН

Заглавие	Общо преведени с нулев член		Собствени имена		Показатели местомънения		Названия на части на тялото		Родимски названия		Изрази за време (години В. п.)		Други мест., предп. (о събит., особ. о събит., особ. о събит., особ. о събит.)		Изрази за учоро, безвие с частите на член		Формоуп. глаголи изрази		Субстан. глаголи изрази, други и т.		Други случаи	
	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%
1. Ботаника	109	47,39	65	59,63	8	7,33	2	1,83	11	10,09	2	1,83	1	0,91	-	-	2	1,83	-	-	18	16,51
2. Химия	121	38,53	33	27,27	8	6,61	4	3,30	8	6,61	3	2,47	3	2,47	2	1,65	2	1,65	2	1,65	56	46,28
3. Последното изкушение	71	25,39	27	38,02	1	1,40	5	7,04	-	-	-	-	2	2,81	1	1,40	6	8,45	1	1,40	28	39,43
4. В дворянство	80	26,75	34	42,50	1	1,25	23	28,75	2	2,50	-	-	-	-	-	-	2	2,50	-	-	18	22,50
5. Клонос	116	44,10	41	35,34	14	12,06	1	0,86	20	17,24	-	-	2	1,72	-	-	9	7,75	2	1,72	27	23,27
6. Третото величие	102	36,42	14	13,72	21	20,58	3	2,94	28	27,45	3	2,94	6	5,88	1	0,98	-	-	-	-	26	25,49
7. Ботаника	82	33,74	1	1,21	5	6,09	9	10,97	7	8,53	-	-	10	12,19	-	-	2	2,43	-	-	48	58,53
8. Тимно	78	41,05	15	19,23	13	16,06	4	5,12	4	5,12	4	5,12	4	5,12	1	1,28	3	3,84	2	2,56	28	35,89
9. Братна ми	95	33,33	13	13,68	7	7,36	12	12,63	17	17,89	1	1,05	3	3,15	-	-	-	-	-	-	42	44,21
10. Корсарит и статуя	97	32,01	32	32,98	5	5,15	5	5,15	4	4,12	1	1,03	1	1,03	-	-	6	6,18	-	-	43	44,32
ОБЩО:	951	35,53	275	28,91	83	8,72	68	7,15	101	10,62	14	1,47	32	3,36	5	0,52	32	3,36	7	0,73	334	35,12